

w sprawie zatwierdzenia Sołeckiej Strategii Rozwoju dla miejscowości Gajków

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 594, ze zm.) **Rada Gminy Czernica uchwala co następuje:**

§1.

W celu usystematyzowania kierunków rozwoju miejscowości Gajków zatwierdza się Sołecką Strategię Rozwoju dla Gajkowa przyjętą Uchwałą nr 1/2015 z dnia 28 kwietnia 2015 r. Zebrania Wiejskiego wsi Gajków, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernica

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCA RADY
GMINY CZERNICA**

Anna Andrusyn

W związku ze zgłoszeniem przez Gminę Czernica udziału w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w ramach „Odnowy Dolnośląskiej Wsi” zaistniała konieczność przyjęcia Sołeckiej Strategii Rozwoju Miejscowości w celu zwiększenia szans na dofinansowanie projektu ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

Gmina Czernica w dniu 16.04.2015 roku złożyła w Urzędzie Marszałkowskim Woj. Dolnośląskiego wniosek o dofinansowanie projektu pn. *„Wspieranie aktywności mieszkańców Gminy Czernica poprzez zakup instrumentów muzycznych i strojów ludowych dla zespołów w Nadolicach Wielkich, Gajkowie i Ratowicach.”* o wartości 45 140,00 zł brutto (w tym dofinansowanie 22 570,00 zł). W związku z faktem, że ogłoszony konkurs jest finansowany tylko ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego, na który w bieżącym roku przeznaczono mniejsze środki aniżeli w latach poprzednich, konieczne jest podjęcie możliwych działań pozwalających na maksymalizację możliwych do zdobycia punktów podczas oceny formalnej i merytorycznej przedmiotowego projektu. Tym samym w celu zdobycia dodatkowego punktu za kryterium *„Realizowane zadanie jest wpisane w dokumentację Sołeckiej Strategii Rozwoju miejscowości (weryfikowane na podstawie oświadczenia beneficjenta)”* podjęto próbę stworzenia takiej strategii na podstawie obowiązujących Programów Odnowy Miejscowości wraz z ujęciem w niej przedmiotowych inwestycji związanych z zespołami muzycznymi z Nadolic Wielkich, Gajkowa i Ratowic.

**PRZEWODNICZĄCA RADY
GMINY CZERNICA**

Anna Anđrusyn

SOŁECTWO
GAJKÓW
GMINA CZERNICA

Uchwała nr 1/2015
Zebrania Wiejskiego wsi Gajków
Z dnia 28.04.2015 roku

W sprawie przyjęcia Sołeckiej Strategii Rozwoju

Na podstawie art.6 ust.1 oraz & 28 pkt.1 Statutu Sołectwa Gajków uchwalonego Uchwałą nr XL/381/2014 rady Gminy Czernica z dnia 30.10.2014 roku, zebranie wiejskie wsi Gajków uchwała co następuje:

§1

1. Uchwala się przyjęcie Sołeckiej Strategii Rozwoju wsi Gajków.
2. Sołeczka Strategia Rozwoju stanowi załącznik do niniejszej uchwały

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

SOŁTYS WSI
GAJKÓW
Tadeusz Fugol

**RADA GMINY
CZERNICA**

SOŁECKA STRATEGIA ROZWOJU GAJKÓW GMINA CZERNICA

**DOLNY
ŚLĄSK**

GMINA CZERNICA

**SołECKa Strategia Rozwoju
wsi Gajków
w Gminie Czernica**

Polska wieś potrzebuje inwestycji i rozwoju aktywności lokalnej. W tym celu konieczne jest pobudzanie społecznej aktywności mieszkańców a także korzystanie z wszelkich dostępnych programów inwestycyjnych. Pozwoli to na polepszenie sfery socjalnej i jakości życia mieszkańców małych miejscowości.

Zadania z zakresu odnowy wsi nie są wyłącznie powiązane z funduszami unijnymi. Wszelkie fundusze pozabudżetowe na przykład w ramach Kontraktu wojewódzkiego, środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacji Odnowy Wsi itp. mogą stanowić potencjalne źródło sfinansowania inwestycji. Główną rolę jednak w sfinansowaniu zaplanowanych do realizacji zadań będą odgrywać środki pochodzące z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013 w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” Jednym z warunków koniecznych uzyskania dofinansowania w ramach tego działania jest sporządzenie dokument o charakterze średnioterminowej prognozy ekonomiczno-finansowej, tak, aby możliwe było sporządzenie wniosków o dofinansowanie inwestycji i skonstruowanie właściwego i realnego montażu finansowego budżetu poszczególnych przedsięwzięć.

Sołecka Strategia Rozwoju, jest ściśle powiązana z Planem Rozwoju Lokalnego gminy i powiatu, strategią rozwoju województwa i kierunkiem zagospodarowania przestrzennego ma charakter małej strategii rozwoju miejscowości. Konieczne jest, aby w szczególności obejmował analizy zasobów sołectwa, porównania korzystnych i niekorzystnych cech wewnętrznych wsi oraz potencjalnych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, które mogą warunkować przyszłość sołectwa i ich mieszkańców, wizji rozwoju wsi wraz z jej priorytetami i projektami rozwojowymi wraz z elementami montażu finansowego projektów do realizacji. Jego przygotowanie wymagało ścisłej współpracy pomiędzy sołectwem i urzędem gminy oraz spójności planów. Dokument „**Sołecka Strategia Rozwoju Miejscowości Gajków**” ma służyć pełnemu wykorzystaniu istniejącego potencjału i szans rozwojowych, w tym dostępu do środków unijnych i funduszy rządowych.

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI GAJKÓW

I.1. Prezentacja miejscowości

Miejscowość Gajków leży nad rzeką Odrą we wschodniej części województwa dolnośląskiego i w północnozachodniej części powiatu wrocławskiego oraz południowowschodniej części gminy Czernica. Pod względem fizyczno-geograficznym położona jest w zasięgu Pradoliny Wrocławskiej (Doliny Odry). W bezpośrednim sąsiedztwie Gajkowa znajdują się miejscowości Kamieniec Wrocławski i Jeszkowice.

Jest to ośrodek o poziomie usług elementarnych. Zajmuje obszar 530,62 km zamieszkały przez 731 mieszkańców. Do miejscowości prowadzi droga gminna łącząca się z drogą wojewódzką nr 455.

I.2. Dziedzictwo historyczne

KALENDARIUM

- Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze wsi pochodzą sprzed 6000 lat i łączą się z obecnością na tym terenie tzw. kultury komornickiej, o charakterze myśliwsko-zbierackim. Nad Odrą natrafiono na ostre narzędzia służące myśliwym do polowań w okolicznych lasach oraz do połowu ryb.
- Kolejne siedliska ludzkie założyli tu przedstawiciele tzw. kultury pucharów lejowatych, około 2500 p.n.e. Wydobyte z mułu starorzecza Odry dwie amfory, służyły do złożenia w środowisku wodnym kultowych ofiar. Na tym obszarze istniał jednocześnie kult zmarłych, chowanych w obrządku szkieletowym oraz obrzędowy kanibalizm.
Po raz pierwszy wzmiankowano wieś w **1276 roku, jako Gaycovo**, w dokumencie księcia Henryka IV Probusa, który nadał prawa do wsi swojemu marszałkowi Pakosławowi Zdieszycowi. Dokument wspomina jednocześnie kościół p.w. św. Małgorzaty. Etymologia nazwy pochodzić może od gaju lub od staropolskiego imienia Gojka, być może pierwszego właściciela wsi. **W tym samym roku** pojawia się też inna nazwa miejscowości **Boberwitz**, której pochodzenie wywodzi się od książęcej ludności służebnej trudniącej się strażeniem i eksploatacją gonów bobrowych. O występowaniu bobrów nad Odrą mówią dokumenty już w 1202 roku.
- W XIII/XIV wieku istniało we wsi nad Odrą grodzisko, otoczone wałem ziemnym, którego pozostałości do dziś się znajdują. Do budowy grodu oraz pierwszej osady użyto gładów narzutowych, licznie występujących w okolicy. Część z nich do dziś tkwi w ziemi na terenie wsi.
- **W 1310 roku** wymieniany jest tutejszy proboszcz, niejaki Piotr, a miejscowość określona została wówczas **Sancta Margaretha**. Wiadomo, iż za zgodą proboszcza Piotra znajdujący się we wsi młyn, należący do dóbr kościelnych, sprzedał rycerz, niejaki Johann Langvelt.

- **W 1342 roku** wzmiankowana jest podobnie, jako *apud S. Margaretham*. Wskazuje to na wczesne przyjęcie zamiennej nazwy miejscowości od wezwania świątyni.
- **W 1353 roku** pojawia się jednak na określenie dóbr Gajkowa nazwa **Stejn**, określająca raczej nierozdzielny związek miejscowości z niedaleko położonym Kamieńcem Wrocławskim. Najprawdopodobniej ludność Kamieńca już wtedy przynależała do parafii w Gajkowie.
- **W 1366 roku** mowa jest o równolegle stosowanych dwóch nazwach: **St. Margaretha** oraz **Stein**.
- **W 1392** jeszcze raz pojawia się w źródłach nazwa **Boberwinken**.
- **Od 1652 roku** nieprzerwanie **do 1945 roku** wieś nazywała się **Margareth**.
W 1348 roku, król Czech, Karol IV wydaje dokument poświadczający m.in. istnienie w Gajkowie folwarku wrocławskiego klasztoru klarysek.
- W 1393 roku inny wrocławski klasztor, św. Macieja krzyżowców z czerwoną gwiazdą, nabył wieś wraz z okolicznymi dobrami od wrocławskiego mieszczanina **Jana Slanz**. Prawdopodobnie już pod koniec XIV wieku funkcjonowała we wsi szkoła parafialna.
- Podczas Wojny Trzydziestoletniej, Szwedzi stacjonujący od 1646 roku na zamku w Jelczu, splądrowali tutejszy kościół. W wizytacjach z 1666/1667 roku kościół opisano jako drewniany, ze stropem, kryty gontem. Wiadomo, że posiadał on także dzwonnice. Rozebrano go w 1711 roku, a dwa lata później mistrz murarski **Jakob Strube** zakończył budowę obecnej, barokowej świątyni. Fundatorem był **Ignacy Magnet**, jeden z najwybitniejszych mistrzów w historii zakonu krzyżowców, który w 1716 roku otrzymał w Wiedniu przywileje nadwornego urzędnika cesarza habsburskiego. Kartusz z herbem fundatora umieszczono w zwieńczeniu portalu kościoła. Po śmierci Magneta, w 1721 roku, wrocławski malarz cechowy, a jednocześnie współpracownik najsłynniejszego śląskiego artysty **Michaela Leopolda Willmanna**, **Johann Jacob Eybelwiesser**, wykonał jego portret, który do dziś zdobi plebanię w Gajkowie. Zachował się tu również zniszczony portret mistrza **Christopha Hellmanna**, pełniącego tę funkcję w latach 1745-1758. Kilka innych portretów mistrzów zakonnych zaginęło po II wojnie światowej. Z kolei część wyposażenia kościoła, pochodząca z 1716 roku, w tym okazałe malowidło ołtarza głównego ze św. Małgorzatą, prawdopodobnie pędzla **Eybelwiesera**, spłonęła w czasie nalotu w 1945 roku. We wnętrzu świątyni możemy jednak oglądać m.in. rzeźbioną grupę Ukrzyżowania z Marią i śś. Janem Ewangelistą oraz Marią Magdaleną, malowany na desce krucyfiks umieszczony na tle wklęsłego obrazu z Widokiem Jerozolimy z Veraikonem w zwieńczeniu. Ponadto ze zniszczonego ołtarza głównego pochodzą drewniane rzeźby św. Marka Ewangelisty, 4 aniołków oraz późniejszej, bo z około 1750 roku, św. Jana Nepomucena.
- W 1754 roku rozebrany został inny kościół, p.w. św. Krzyża. Informacja o istnieniu we wsi dwóch kościołów jest intrygująca także ze względu na brak jakichkolwiek źródeł mówiących, kiedy owa budowla mogła powstać i w jakich okolicznościach. Na jego pozostałości natrafić można w ziemi nieopodal plebanii. Była to budowla drewniana, obmurowana cegłą, z wnętrzem krytym stropem. Drewno po rozbiórce wykorzystano do budowy więźby dachowej kościoła w Dobrzykowicach. W ołtarzu głównym kościoła w Dobrzykowicach odkryto niedawno sepulchrum ołtarza konsekrowanego, który –jak głosi

napis- konsekrował około 1650 roku bp **Balthasar Liesch**. Musiał to być ołtarz z kościoła św. Krzyża, bowiem wiadomo, iż w XVII stuleciu żaden z ołtarzy w Dobrzykowicach nie był poświęcony. Zastanawiające, że były w nim relikwie z korony Chrystusa, przywiezione przez krzyżowców, oraz relikwie św. Stanisława biskupa. Dowodzi to obecności tradycji kultu polskiego świętego na terenie, który Habsburgowie usiłowali bezskutecznie zniemczyć.

- Koniec XVIII wieku jest okresem prosperity wsi, której mieszkańcy w liczbie 200 osób trudnili się oprócz uprawy ziemi, ogrodnictwem oraz służbą w dobrach zakonnych.
- Prawdopodobnie z początku XIX stulecia pochodzi zrujnowany obecnie, okazały budynek komturii krzyżowców, usytuowany pomiędzy kościołem a obecną plebanią.
- W 1810 roku, po sekularyzacji klasztoru i kasacie ich dóbr, do Gajkowa przybyli księża diecezjalni.
- Z 1815 roku pochodzi klasycystyczny budynek plebanii z tablicą erekcyjną nad wejściem zawierającą datę w chronostychu.
- W 1834 roku miał miejsce pożar wsi, który strawił szkołę i plebanię.
- Przed I wojną światową funkcjonował tu kanał dla żeglugi statków. Istniała w Gajkowie również przystań, do której przybijały wycieczki pływające na trasie Wrocław – Jelcz.
- W latach 20-tych wybudowano w centrum miejscowości żelazny most.
- Po 1917 roku powstał tu jeden z pierwszych na Śląsku ośrodków zdrowia leczących chorych na gruźlicę.
- W 1927 roku we wsi mieściła się siedziba zakonu sióstr elżbietanek.
- Przed II wojną światową Gajków utrzymywał kontakty z katolicką ludnością z Wojnowa, która przynależała do tutejszej parafii. Potężna niegdyś parafia, obejmująca jeszcze w I połowie XX wieku kilkanaście miejscowości skurczyła się po odłączeniu Wojnowa w 1966 roku, a wcześniej, w 1958 roku Czernicy.
- W latach 1945-1947, po przybyciu na ten obszar ludności z województwa tarnopolskiego i stanisławowskiego, wieś zwano Kamienie oraz Bobrowice, w nawiązaniu do średniowiecznej, polskiej tradycji.

1.3. Położenie i powierzchnia

Wieś Gajków zajmuje obszar 530,62 km. Od strony zachodniej sąsiaduje z miejscowością Kamieniec Wrocławski, od wschodu z miejscowością Jeszkowice zaś jej granice od strony południa tworzy rzeka Odra stanowiąca jednocześnie granice gminy Czernica z miejscowością Kotowice, gmina Św. Katarzyna.

Należy do południowego układu przestrzennego sieci osiedleńczej, który pełni funkcję zaplecza mieszkaniowego dla Wrocławia i Jelcza-Laskowice; występuje tu szczególnie dynamiczny ruch budowlany.

Drogi:

- droga gminna prowadząca od drogi wojewódzkiej nr 455, utwardzona na całym odcinku;

- rzeka Odra na odcinku od granicy z województwem opolskim do Brzegu Dolnego jest skanalizowana i żeglowna.

I.4. Charakterystyka ludności

W ostatnim okresie obserwuje się stały napływ ludności osiedleńczej związany z rozwojem budownictwa jednorodzinne. W ostatnich latach obserwuje się wyraźne odmładzanie populacji skutkujące zmniejszeniem się udziału grupy ludności w wieku podeszłym. Mieszkańcy utrzymują się w niewielkim stopniu z rolnictwa. Głównym źródłem utrzymania jest praca w przedsiębiorstwach na terenie miasta Wrocławia.

I.5. Gospodarka, rolnictwo

Z racji położenia w obrębie aglomeracji wrocławskiej stale maleje znaczenie rolnictwa jako źródła utrzymania. Rolnictwo nie stanowi podstawowego źródła utrzymania ludności, pełniąc funkcje żywicielskie i uzupełniające. Ta tendencja z pewnością będzie się utrzymywać w dalszym rozwoju społeczno- gospodarczym miejscowości. W obszarze działalności gospodarczej dominują firmy osób fizycznych. Z reguły są to niewielkie przedsiębiorstwa zatrudniające do 10 osób o nierolniczym profilu działalności. Będą one odgrywać coraz większą rolę w dalszym rozwoju gospodarczym gminy.

Na terenie Gajkowa znajduje się m.in.:

- Bar gastronomiczny w Gajkowie
- Punkt gastronomiczny znajduje się ponadto przy stacji benzynowej w Gajkowie
- Stacja paliw przy drodze wojewódzkiej nr 455
- Zakłady Produkcji Kostki Brukowej w Gajkowie
- "Akces" Usługi Transportowe
- "Dom Kruk" Kruk Małgorzata
- "Ew-Bud" Zakład Budowlany Szymon Ewiak
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Małgorzaty
- "Cma Solutions" Góralski Bartosz
- Szott-Kazimierczuk Stanisława Kazimierczuk Urszula Szott S.C. Biuro Rachunkowe - Biura - rachunkowe
- "Marko" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe Marek Bernacki - Budowlane usługi - wykańczanie wnętrz
- "Atm Finanse" Tomasz Solski - Ubezpieczeniowi pośrednicy
- "Instal-Bart" Bartosz Stankiewicz
- "Instaleks" Przedsiębiorstwo Produkcji i Usług Technicznych - Hydrauliczne usługi
- "Małgorzata" Sklep Spożywczy
- "Ryczkowski" Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe
- "Cs Trans" Sp. z o.o. - Transport samochodowy
- "Eveta" Przychodnia Weterynaryjna Zdzisław Dżugaj - Weterynaryjne lecznice

- "Artes" S.C. A. Jędrzejczak B. Jędrzejczak - Dekoratorstwo, architektura wnętrz
- "Leonik" Arkadiusz Szymański - Catering

Brak jest bazy hotelowej, noclegowej, gospodarstw agroturystycznych oraz organizacji rolniczych.

I.6. Funkcje miejscowości

Gajków to ośrodek o poziomie usług elementarnych częściowo pełniący funkcję zaplecza mieszkaniowego dla Wrocławia (w ostatnich latach obserwuje się tu wzrastający ruch budowlany). Miejscowość może pełnić funkcję rekreacyjną zarówno dla mieszkańców Wrocławia jak i Gminy Czernica dzięki wykorzystaniu terenów położonych nad Odrą na szlaki rowerowe, turystykę wodną.

I.7 Obszar o szczególnym znaczeniu

Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne

Obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców jest obszar całego sołectwa. Bliskość Wrocławia powoduje iż istnieje duże zainteresowanie na lokowanie inwestycji oraz docelowego miejsca zamieszkania w tej miejscowości. Budowa takich elementów infrastruktury jak np. budowa oświetlenia drogowego czy dróg i chodników będzie sprzyjać nawiązywaniu kontaktów społecznych. Wzbogaci to również cechy funkcjonalno-przestrzenne miejscowości Gajkowa.

Priorytetową inwestycją dla mieszkańców Gajkowa jest budowa oświetlenia ulicznego na ul. Polnej. Stanowi ona jedną z trzech głównych osi komunikacyjnych wsi Gajków i stanowi istotny ciąg komunikacyjny z uwagi na funkcjonowanie komunikacji zbiorowej.

Pozwoli to na podniesienie standardu życia mieszkańców wsi. Wskutek realizacji zadania poprawi się bezpieczeństwo zarówno kierowców samochodów osobowych jak i pieszych, rowerzystów. Budowa oświetlenia pozwoli na swobodne poruszanie się po bezpiecznym i przyjaznym obszarze miejscowości.

II. ANALIZA ZASOBÓW

II.1. Środowisko przyrodnicze

Przez teren Gajkowa przebiega największym ciek powierzchniowy gminy Czernica - rzeka Odra. Na odcinku Jeszkowice – Gajków - Kamieniec Wrocławski istnieje kanał żeglowny Odry. W dolinie Odry występują duże i cenne przyrodniczo formy starorzeczy; niektóre z nich zostały antropogenicznie przekształcone.

W dolinie Odry ustanowiono **obszar NATURA 2000** pod nazwą „Grądy Odrzańskie” obejmujący obszar specjalnej ochrony ptaków (kod PLB 02 0002), wyznaczony na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313). Występuje tu także potencjalny obszar ochrony siedlisk w Dolinie Odry (*Shadow List*).

Herpetofauna w części miejscowości związanej z Odrą i jej starorzeczami była do niedawna bardzo bogata gatunkowo i pod względem liczebności populacji. Wskutek regulacji rzeki Odry (lata 80.), postępującego obniżenia się poziomu wód gruntowych, zarastania i niszczenia starorzeczy, zasypywania śmieciami oraz zanieczyszczania zaczęły gwałtownie zanikać niektóre gatunki.

Stwierdzono tu obecność następujących gatunków herpetofauny:

- traszki zwyczajnej, grzebieniastej (*Triturus vulgaris, cristatus*),
- żaby trawnej, jeziorowej, wodnistej (*Rana temporaria, lessonae, Cyclorana platycephalia*)

- o ropuchy zwyczajnej, zielonej (*Bufo bufo, viridis*),
- o grzebuszki ziemnej (*Pelobates fuscus*),
- o kumaka (*Bombina*),
- o rzekotki drzewnej (*Hyla arborea*)
- o jaszczurki zwinki i żyworodnej (*Lacerta agilis et vivipara*),
- o padalca zwyczajnego (*Anguis fragilis*),
- o zaskrońca zwyczajnego (*Natrix natrix*).

Lasy w starorzeczu rzeki Odry – to głównie lasy łęgowe, szczególnie wartościowe przyrodniczo. Drzewostan tych lasów zbudowany jest w przewadze z dębu przy niewielkim udziale jesionu i olszy. Są one jednakże silnie zdegradowane. Zanotowano w nich zaledwie kilka stanowisk gatunków chronionych:

- o Bluszcz pospolity (*Hedera helix L.*),
- o Grażel żółty (*Nuphar lutea*),
- o Kalina koralowa (*Viburnum opulus L.*),
- o Kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium (L.) Moench.*),
- o Konwalia majowa (*Convallaria majalis L.*),
- o Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum L.*),
- o Kruszyna pospolita (*Frangula alnus Mill.*),
- o Porzeczka czarna (*Ribes nigrum*),
- o Śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis L.*),
- o Wawrzynek wilcze łyko (*Daphne mezereum L.*).

Wojewódzki Konserwator Przyrody zgłasza do objęcia ochroną dwa obszary w zakresie, których wchodzi obszar miejscowości Gajków, o wybitnych walorach krajobrazowych:

- o Projektowany Park Krajobrazowy – „Nadodrzański Oławsko–Wrocławski”
- o Park Krajobrazowy”, poprzednio określony nazwą „Dolina Środkowej Odry II”; (Pradolina Wrocławska)

II.2. Środowisko kulturowe

Gajków to wieś wielodrożnicowa.

Strefą „A” ochrony konserwatorskiej objęto

- o obszar, na którym znajdują się: kościół wraz z przyległym cmentarzem, plebanię i budynek dawnego domu ludowego

Strefą „B” ochrony konserwatorskiej objęto

- o centralną część wsi
- o znajdujące się w odległości 1 km na północny zachód od centralnej części wsi zabudowania zespołu dawnego młyna.

Strefę ochrony zieleni wyznaczono

- o dla terenów między zabudowaniami zachodniej części wsi a kanałem Odry

Strefę „E” ochrony ekspozycji wprowadza się dla

- o centralnej części wsi od strony dojazdu z drogi relacji Wrocław – Czernica
- o średniowiecznego grodziska stożkowatego – wpisanego do rejestru zabytków pod numerem 230/Arch. z dnia 16.05.1966 roku, położonego na południe od wsi, na prawym brzegu Odry, obecnie między Kanałem Odra a rzeką Odrą

Ochroną konserwatorską objęto

- o położony na zachodnim skraju wsi zabytkowy cmentarz

Strefę „W” ochrony konserwatorskiej wyznaczono dla

- o średniowiecznego grodziska stożkowatego
- o cmentarzyska przykościelnego.

Wyznaczono **strefę „OW” – obserwacji archeologicznej** - obejmującą szeroko całość dawnego siedliska, od południa granica strefy dochodzi do wałów nad Odrą (6.OA-OW).

Zabytki architektury i budownictwa:

- o Zespół kościelny:
  - kościół parafialny p.w. Św. Małgorzaty, ul. Główna 31, mur., wzmiank. 1276 r., obecny 1711-1713, renow. 1838 r., 1897 r., lata 1933-34, Nr rejestru 1248, z dnia 05.03.1965 r.
  - mur z kaplicami przy kościele, ul. Główna 33, 35 (stary nr 31), mur., 2 poł. XIX w.
  - cmentarz, ul. Główna, 1 poł. XVIII w.
  - plebania, ul. Główna 33, 35 (stary nr 31), mur., 1813, pocz. XX w.
- o Stodoła przy plebani, ul. Główna 33, 35 (stary nr 31), szach., 2 poł. XIX w.
- o Cmentarz katolicki, w południowo-zachodniej części wsi, 2 poł. XIX w.
- o Most drogowy, Kanał Janowicki, mur.-stal. ok. 1913 r.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 24 (stary nr 10), mur., pocz. XX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 5 (stary nr 11), mur., pocz. XX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 28 (stary nr 12), mur., 1870-1890 r., pocz. XX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 36 (stary nr 20), mur., pocz. XX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 38 (stary nr 22), mur., poł. XIX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 46 (stary nr 28), mur., pocz. XX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 48 (stary nr 30), mur., 1 poł. XIX w.,
- o „Gasthaus” (gospoda), ul. Główna 32 (d. 32), ok. 1870 r., Nr rejestru 702/W z dnia 02.03.1995 r. (karta ewidencyjna biała)
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 53 (stary nr 39), mur., ok. 1870 r.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 55 (stary nr 41), mur., ok. 1900 r.
- o Dom mieszkalny, ul. Główna 82 (stary nr 46), mur., pocz. XX w.
- o Dom mieszkalny, ul. Kanałowa 1, mur., pocz. XX w.

- Dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Polna 1, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny, ul. Polna 2, mur., pocz. XX w.
- Dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Poprzeczna 2, mur., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny, d. plebania, ul. Przedszkolna 1, mur., pocz. XX w.

Zabytki archeologiczne:

- obozowisko; kultura komornicka, mezolit
- grób szkieletowy; neolit
- osada; kultura łużycka, epoka brązu
  - stanowisko nr 1/3
- osada; wczesne średniowiecze
- osada; późne średniowiecze
  - stanowisko nr 2/4
- ślad osadnictwa; neolit
- ślad osadnictwa; kultura łużycka; epoka brązu – okres halsztacki
- ślad osadnictwa; kultura przeworska, późny okres rzymski
- ślad osadnictwa; pradzieje
- osada; późne średniowiecze
  - stanowisko nr 3/5
- ślad osadnictwa; kultura przeworska, późny okres rzymski
- ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze
- ślad osadnictwa; późne średniowiecze
- osada; pradzieje
- ślad osadnictwa; kultura przeworska, okres rzymski, fazy C–D
- osada; XIV – XVI w.
  - stanowisko nr 4/6
- ślad osadnictwa; kultura przeworska, I w. p.n.e.
  - stanowisko nr 5/7
- osada; neolit
- osada; kultura łużycka, epoka brązu – okres halsztacki
- osada; kultura przeworska, I w. p.n.e.
- osada; kultura łużycka?, epoka brązu – okres halsztacki?
- osada; kultura przeworska, II–I w. p.n.e.
- ślad osadnictwa; X–XII w.
- osada; późne średniowiecze
  - stanowisko nr 6/8
- ślad osadnictwa; neolit
- ślad osadnictwa; kultura łużycka, epoka brązu – okres halsztacki
- ślad osadnictwa; kultura komornicka?, mezolit

- ślad osadnictwa; późne średniowiecze
- ślad osadnictwa; pradzieje
- ślad osadnictwa; kultura ceramiki wstęgowej klutej, fazy późne
- ślad osadnictwa; późne średniowiecze
  - stanowisko nr 7/9
- ślad osadnictwa; kultura łużycka, epoka brązu – okres halsztacki
  - stanowisko nr 8/10
- osada?; kultura amfor kulistych
  - stan. nr 9/11
- grodzisko stożkowate; koniec XIII w. – XIV w.
  - stan. nr 10/12, objęte strefą „W” – wpisane do rejestru zabytków pod numerem 230/Arch.
Z dnia 16.05.1966 roku położone na południe od wsi, na prawym brzegu Odry

GRODZISKO STOŻKOWATE

- osada; późne średniowiecze
  - stanowisko nr 17/19
- osada; późne średniowiecze
  - stanowisko nr 18/20
- osada; pradzieje
- osada; kultura łużycka, epoka brązu – okres halsztacki
  - stanowisko nr 19/21
- ślad osadnictwa; pradzieje
- ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze

- osada XIV–XVI w.
  - stanowisko nr 20/22
- ślad osadnictwa; pradzieje
- ślad osadnictwa; XII–XIV w.
  - stanowisko nr 21/23
- *stanowiska bez lokalizacji:*
  - ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze stanowisko nr 11/13
  - ślad osadnictwa; późne średniowiecze stanowisko nr 12/14
  - ślad osadnictwa; pradzieje stanowisko nr 13/15
  - ślad osadnictwa; epoka kamienia stanowisko nr 14/16
  - ślad osadnictwa; późne średniowiecze stanowisko nr 15/17
  - ślad osadnictwa; późne średniowiecze stanowisko nr 16/18

II.3. Instytucje

Na terenie miejscowości nie ma szkoły, przedszkola, OSP. Na bazę kulturalną, z której korzystają mieszkańcy Gajkowa, składa się świetlica wiejska oraz znajdujący się obok Odry amfiteatr. Świetlica jest w dobrym stanie. Jest ona sukcesywnie remontowana przez mieszkańców przy wykorzystaniu środków własnych. Na terenie miejscowości nie działają organizacje społeczne, kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich. Rolę instytucji organizującej życie społeczne pełni grupa osób zaangażowanych społecznie skupiona wokół sołtysa.

II.4. Organizacje społeczne

Na terenie miejscowości nie działają organizacje społeczne, kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich. Rolę instytucji organizującej życie społeczne pełni grupa osób zaangażowanych społecznie skupiona wokół sołtysa. W szczególności aktywni są ludzie starsi podejmujący wiele działań na rzecz aktywizacji środowiska lokalnego.

II.5. Walory społeczne, kulturowe, sportowe

Organizowane są coroczne festyny, imprezy okolicznościowe związane z Dniem Dziecka, dniem Babci i dziadka. Odbywają się spotkania z emerytami, organizowane są imprezy sylwestrowe. Na terenie Gajkowa znajduje się boisko sportowe oraz amfiteatr. Stanowią one miejsce organizacji imprez plenerowych. Na terenie miejscowości istnieją ponadto obszary możliwe do zagospodarowania na działania ekologiczne, kulturowe (rekonstrukcja grodziska). Istnieją tereny prywatne, które mogą być wykorzystane pod motocross, rajdy samochodowe itp.

II.6. Walory zagospodarowania przestrzennego

Obszar Gajkowa może być przeznaczony na:

- **Tereny z przewagą zabudowy usługowej** nieuciążliwe usługi niekomercyjne (np. usługi oświaty i wychowania, kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej), usługi i centra usług należących do zadań własnych gminy oraz usługi komercyjne, z wyjątkiem obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m²;
- **Tereny z przewagą zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z nieuciążliwą działalnością gospodarczą**
- **Tereny z przewagą zabudowy mieszkaniowej**, głównie zabudowy jednorodzinnej lub wielorodzinnej o zbliżonym do zabudowy jednorodzinnej charakterze
- **Tereny z przewagą skoncentrowanej aktywności gospodarczej, z wyłączeniem aktywności związanych z produkcją rolniczą i obsługą rolnictwa**
- **Tereny z przewagą cmentarzy** (pochówki urnowe i ziemne)
- **Tereny z przewagą wód powierzchniowych** (w tym rzeka Odra) **wraz z sąsiadującymi pasmami gruntu**
- **Tereny z przewagą zieleni nieurządzonej** (łąki, zadrzewienia, zakrzewienia, zespoły lasów łągowych) **oraz wód powierzchniowych** (cieki powierzchniowe, oczka wodne, starorzecza, stawy oraz zbiorniki wodne po wyrobiskach)
- **Tereny z przewagą lasów i zalesień**
- **Tereny z przewagą użytkowania rolniczego**

W dolinie Odry utworzono obszar NATURA 2000 „Grądy Odrzańskie”, obejmujący obszar specjalnej ochrony ptaków oraz wskazano potencjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Odry”.

II.7. Jaka jest miejscowość Gajków ?

Co wyróżnia miejscowość Gajków ?	Walory krajobrazu, potencjalne tereny rekreacyjne nad Odrą, aktywność osób związanych z Radą Sołecką.
Jakie funkcje pełni miejscowość Gajków ?	Łany to ośrodek o poziomie usług elementarnych częściowo pełniący funkcję zaplecza mieszkaniowego dla Wrocławia.
Charakterystyka mieszkańców	Ludność napływowa (po II wojnie światowej ze wschodu), coraz więcej osób przenoszących się z Wrocławia.

Źródła utrzymania mieszkańców	W coraz mniejszym stopniu rolnictwo. Głównym źródłem utrzymania jest zatrudnienie w sektorze prywatnym oraz własna działalność gospodarcza. Mieszkańcy utrzymują się głównie z pracy w zakładach pracy i instytucjach znajdujących w pobliskim Wrocławiu.
Sposoby organizacji mieszkańców	Mieszkańcy organizują się do załatwienia konkretnych spraw, zorganizowania imprez. W szczególności aktywne są tu osoby związane z Radą Sołecką.
Sposoby rozwiązywania problemów	Dyskusje, współpraca z UG.
Jak wygląda miejscowość Gajków?	Obejścia z reguły zadbane, brak rozbudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, brak chodników i oświetlenia.
Jakie tradycje są pielęgnowane i rozwijane w miejscowości?	Organizowane są coroczne festyny, imprezy okolicznościowe związane z Dniem Dziecka, dniem Babci i dziadka. Odbywają się spotkania z emerytami, organizowane są imprezy sylwestrowe.
Jak wyglądają mieszkania i obejścia?	Obejścia z reguły zadbane.
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Miejscowość posiada dostęp do podstawowych mediów za wyjątkiem gazu.
Charakterystyka połączeń komunikacyjnych	Busy, transport prywatny.
Charakterystyka rolnictwa	Zmniejszająca się stale rola rolnictwa zwłaszcza małoobszarowego.
Propozycje dla dzieci, młodzieży i osób starszych	Imprezy okolicznościowe z okazji dnia dziecka, dyskoteki.

III. ANALIZA SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne atrakcyjne położenie blisko dużej aglomeracji miejskiej (Wrocław). • Atrakcyjne środowisko przyrodnicze- ciekawe gatunki fauny i flory. • Czyste środowisko i otoczenie naturalne. • Zabytki w szczególności grodzisko z X-XII w. • Rzeka Odra możliwa do zagospodarowania na cele rekreacyjno- turystyczne. • Dobre wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną • Duża aktywność lokalna osób związanych z Radą Sołecką. • Budynek świetlicy w dobrym stanie.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak odpowiedniej do potrzeb infrastruktury społecznej, kulturalnej, rekreacyjnej. • Brak chodników, oświetlenia ulic. • Brak bazy hotelowej, noclegowej, gospodarstw agroturystycznych, punktów gastronomicznych. • Niewystarczająca promocja walorów miejscowości (w tym w Internecie • Mała aktywność społeczna młodzieży. • Niewykorzystanie walorów turystycznych związanych z rzeką Odrą.

MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (rzeka Odra) w tym dla rozwoju turystyki ze względu na bliskość Wrocławia. • Możliwość stworzenia atrakcyjnego miejsca zamieszkania jako alternatywa dla zdegradowanych terenów miejskich lub podmiejskich. • Współpraca z gminą przy realizacji strategii rozwojowych. • Rozwój aktywności lokalnej. • Zwiększenie się dostępności do kapitału i środków pomocowych w tym z funduszy Unii Europejskiej. • Szybki i stabilny rozwój gospodarczy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające fundusze na dalszy rozwój infrastruktury technicznej a także na właściwe zagospodarowanie terenów ważnych dla wizerunku miejscowości i funkcjonowania jej społeczności. • Brak stabilności w polityce wspierania rozwoju obszarów wiejskich i gospodarki rolnej, małych i drobnych gospodarstw rolnych). • Żywiłowa parcelacja i zabudowa nieszanująca otoczenia przyrodniczego oraz uwarunkowań historycznych, doprowadzić może do utraty walorów krajobrazowych i trwałej zmiany w skali, charakterze i klimacie wsi, a w konsekwencji obniżenia atrakcyjności osiedleńczej. • Mała aktywność lokalna, w szczególności młodzieży, brak utożsamiania się „nowej” ludności osiedleńczej z miejscowością. • Osłabianie więzi w stosunkach między mieszkańcami.

IV. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

Co powinno wyróżniać miejscowość Gajków ?	Gajków będzie miejscowością zintegrowaną, z aktywną i nowoczesną społecznością, eksponującą walory. Zapewniać będzie możliwość wszechstronnego rozwoju mieszkańców i tworzenia inicjatyw lokalnych.
Jakie funkcje ma pełnić miejscowość Gajków?	Miejscowość ma pełnić głównie funkcje mieszkalno- usługowe. Ponadto stanowić ma atrakcyjny punkt turystyczny dla mieszkańców pobliskiego Wrocławia.
Jacy powinni być mieszkańcy?	Aktywni, wykształceni, dbający o miejscowość.
Co ma dać utrzymanie mieszkańcom?	Praca w sektorze prywatnym, własna działalność gospodarcza(usługi).
W jaki sposób mają być zorganizowani mieszkańcy i miejscowość?	Mieszkańcy organizować się będą w celu przygotowania imprez, pozyskiwania środków na projekty i inwestycje. Będą aktywnie współdziałać w ramach Rady Sołectkiej i organizacji pozarządowych.
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	W drodze dyskusji, poprzez różne sposoby komunikacji potrzeb(zebrania wiejskie, współpracę z UG).
Jak ma wyglądać miejscowość Gajków?	Zadbana, porządna, czysta, z estetycznymi domami, pięknymi ogrodami, dobrze zagospodarowanym terenem rekreacyjno-sportowym. Miejscowość nowoczesna, bezpieczna i wygodna – z, dobrymi drogami, chodnikami, oświetlonymi ulicami, dobrymi telekomunikacyjnymi łączami (bardziej dostępny Internet).

<p>Jakie tradycje powinny być pielęgnowane i rozwijane w miejscowości?</p>	<p>Imprezy związane z dożynkami, festyny, imprezy okolicznościowe.</p>
<p>Jak powinny wyglądać mieszkania i obejścia?</p>	<p>Zadbane, porządne, czyste, z estetycznymi domami, pięknymi ogrodami.</p>
<p>Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?</p>	<p>Czyste środowisko naturalne dzięki min. wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz zwiększeniu roli edukacji ekologicznej.</p>
<p>Jak powinny wyglądać połączenia komunikacyjne?</p>	<p>Szybkie i łatwodostępne połączenia komunikacyjne w tym dla transportu publicznego.</p>
<p>Jakie ma być rolnictwo?</p>	<p>W miarę możliwości powinien być zachowany tradycyjny krajobraz rolniczy. Powinny być wdrażane programy rolno- środowiskowe, zasady produkcji zintegrowanej.</p>
<p>Co można zaproponować dzieciom, młodzieży i osobom starszym?</p>	<p>Miejscowość powinna dbać o dzieci i młodzież, a także integrować wszystkich nowo przybyłych, tak by każdy mieszkaniec czuł się ważnym członkiem naszej społeczności i miał jak najlepsze warunki do rozwoju. Dla dzieci i młodzieży będą organizowane zajęcia pozalekcyjne, turnieje sportowe, wyjazdy. Dla osób starszych zajęcia kulturalne, wycieczki.</p>

IV. OPIS PLANOWANYCH DO REALIZACJI ZADAŃ

IV.1. Lista zadań priorytetowych

CEL	NAZWA PROJEKTU	DATA REALIZACJI	ZAKŁADANY KOSZT REALIZACJI
Modernizacja i rozwój infrastruktury społecznej	Plac zabaw	2010-2015	80.000 zł
Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej	Budowa chodnika wzdłuż ulicy Głównej i Lipowej oraz oświetlenie ulic na terenie miejscowości.	2014-2020	250.000 zł
Poprawa infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i turystycznej. Ochrona dziedzictwa historycznego.	Budowa repliki grodziska	2014-2016	100.000 zł
Poprawa infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i turystycznej. Ochrona dziedzictwa historycznego.	Odnowienie pomnika z I wojny światowej	2015	10.000 zł
Zespół Ludowy Gajkowanie – wyposażenie i renowacja strojów	Zakup, uszycie i renowacja strojów dla zespołu Gajkowanie	2015	15 000 zł
Modernizacja i rozwój	Odnowienie elewacji i		

infrastruktury społecznej	remont dachu kościoła parafialnego p.w. Św. Małgorzaty	2014-2016	250.000 zł
---------------------------	--	-----------	------------

IV. 2. Charakterystyka projektów

Nazwa projektu	Plac zabaw
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione?)	<p>Plac zabaw dla dzieci. Projekt obejmuje zakup nowych sprzętów typu huśtawki, zjeżdżalnie, postawienie ławek, oraz zadrzewienie, zakrzewienie i ogrodzenie terenu. Obecnie na wyznaczonym terenie znajduje się plac, który może być przeznaczony na ten cel. Plac zabaw ma za zadanie uatrakcyjnić i zagospodarować czas wolny dzieci. Zabawy na świeżym powietrzu mają bardzo dużo zalet między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyjają zabawom aktywnym; - wielostronnemu i harmonijnemu rozwojowi dziecka; - uczą życia w społeczności; - uczą nawiązywania kontaktów i komunikowania się w sposób zrozumiały z rówieśnikami; <p>Zagospodarowanie terenu zabaw urządzeniami dostosowanymi do wieku i możliwości rozwojowych dziecka. W naturalny sposób stwarza dobre warunki dorosłym do sprawowania opieki nad bawiącym się dzieckiem.</p>
Uzasadnienie realizacji	W miejscowości nie ma wydzielonego terenu, infrastruktury ani żadnego innego miejsca gdzie dzieci mogłyby spędzać czas.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	80. 000 zł w tym środki własne gminy na poziomie co najmniej 50%
Termin rozpoczęcia realizacji	2010-2015

TEREN POD PLAC ZABAW

Nazwa projektu	Budowa chodnika wzdłuż ulicy Głównej i Lipowej oraz oświetlenie ulic na terenie miejscowości
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Projekt będzie polegał na budowie chodnika wzdłuż ulic Głównej i Lipowej. Ponadto przy drogach ulicach i placach na terenie miejscowości, przy których nie ma oświetlenia zostaną dobudowane nowe oprawy oświetleniowe. Priorytetem będzie jednak budowa oświetlenia ulicznego na ul. Polnej.
Uzasadnienie realizacji	Ulice stanowią ciągi komunikacji pieszej w miejscowości. Poruszanie się poboczem drogi stwarza zagrożenie dla mieszkańców. Wybudowanie chodników poprawi bezpieczeństwo pieszych, przyczyni się do poprawy estetyki. Budowa oświetlenia na ul. Polnej w znaczący sposób poprawi bezpieczeństwo mieszkańców w tym dzieci uczęszczających na zajęcia w świetlicy wiejskiej oraz w drodze do kościoła.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	250. 000 zł w tym środki własne gminy na poziomie co najmniej 50%

Termin rozpoczęcia realizacji

2014-2020

PRZEBIEG PLANOWANEGO CHODNIKA

Nazwa projektu	Budowa repliki grodziska
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Przy istniejącym grodzisku zostanie wybudowana replika grodziska. Służyć ona będzie organizowaniu imprez historycznych. Projekt będzie polegał na...
Uzasadnienie realizacji	W miejscowości istnieje grodzisko z X-XII w. Wybudowanie repliki stworzy atrakcję turystyczną. Możliwe będzie organizowanie stałych imprez historyczno- edukacyjnych. Przyczyni się to do rozwoju miejscowości a w szczególności infrastruktury turystycznej.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	100. 000 zł w tym środki własne gminy na poziomie co najmniej 50%

Termin rozpoczęcia
realizacji

2014-2016

Nazwa projektu	Odnowienie pomnika z I wojny światowej
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Odnowienie pomnika z czasów I wojny światowej. Nastąpi wybrukowanie terenu wokół pomnika kostką, odnowienie pomnika oraz wybudowanie ogrodzenia.
Uzasadnienie realizacji	Pomnik stanowi o dziedzictwie historycznym miejscowości. Ponadto znajduje się w centralnym punkcie miejscowości. Nastąpi poprawienie estetyki miejscowości.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	10. 000 zł w tym środki własne gminy na poziomie co najmniej 50%
Termin rozpoczęcia realizacji	2015

POMNIK Z I WOJNY ŚWIATOWEJ

Nazwa projektu	Odnowienie elewacji i remont dachu kościoła parafialnego p.w. Św. Małgorzaty
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione?)	Kościół oraz jego otoczenie jest sukcesywnie remontowany. Obecnie najpilniejszą inwestycją jest odnowienie elewacji oraz remont dachu.
Uzasadnienie realizacji	Kościół zbudowany w 1713 roku stanowi cenny zabytek. Ponadto znajduje się on w centrum miejscowości stanowiąc o jej estetyce
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	250. 000 zł w tym środki własne gminy na poziomie co najmniej 50%
Termin rozpoczęcia realizacji	2014-2014

Nazwa projektu	Zakup, uszycie i renowacja strojów dla zespołu Gajkowianie
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Obecnie zespół Gajkowianie ma duże braki polegające na braku odpowiednich strojów ludowych do swoich występów artystycznych.
Uzasadnienie realizacji	Zespół Gajkowianie jest zespołem ludowy który reprezentuje Gminę Czernica na wielu imprezach o charakterze regionalnym i ponad regionalnym. Dlatego też zaistniała potrzeba wyposażenie zespołu w nowe stroje i renowację starych.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	15. 000 zł
Termin realizacji	2015

IV.3. Zgodność Planu Odnowy z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Proponowane projekty są zgodne z:

- o Strategią Rozwoju gminy
- o Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czernica
- o Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2006-20013 dla Gminy Czernica

w sprawie zatwierdzenia Sołeckiej Strategii Rozwoju dla miejscowości Nadolice Wielkie

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 594, ze zm.) Rada Gminy Czernica uchwala co następuje:

§1.

W celu usystematyzowania kierunków rozwoju miejscowości Nadolice Wielkie zatwierdza się Sołecką Strategię Rozwoju dla Nadolic Wielkich przyjętą Uchwałą nr 3/2015 z dnia 28 kwietnia 2015 r. Zebrania Wiejskiego wsi Nadolice Wielkie, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernica

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCA RADY
GMINY CZERNICA**

Anna Andrusyn

Uzasadnienie

W związku ze zgłoszeniem przez Gminę Czernica udziału w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w ramach „Odnowy Dolnośląskiej Wsi” zaistniała konieczność przyjęcia Sołeckiej Strategii Rozwoju Miejscowości w celu zwiększenia szans na dofinansowanie projektu ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

Gmina Czernica w dniu 16.04.2015 roku złożyła w Urzędzie Marszałkowskim Woj. Dolnośląskiego wniosek o dofinansowanie projektu pn. *„Wspieranie aktywności mieszkańców Gminy Czernica poprzez zakup instrumentów muzycznych i strojów ludowych dla zespołów w Nadolicach Wielkich, Gajkowie i Ratowicach.”* o wartości 45 140,00 zł brutto (w tym dofinansowanie 22 570,00 zł). W związku z faktem, że ogłoszony konkurs jest finansowany tylko ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego, na który w bieżącym roku przeznaczono mniejsze środki aniżeli w latach poprzednich, konieczne jest podjęcie możliwych działań pozwalających na maksymalizację możliwych do zdobycia punktów podczas oceny formalnej i merytorycznej przedmiotowego projektu. Tym samym w celu zdobycia dodatkowego punktu za kryterium *„Realizowane zadanie jest wpisane w dokumentację Sołeckiej Strategii Rozwoju miejscowości (weryfikowane na podstawie oświadczenia beneficjenta)”* podjęto próbę stworzenia takiej strategii na podstawie obowiązujących Programów Odnowy Miejscowości wraz z ujęciem w niej przedmiotowych inwestycji związanych z zespołami muzycznymi z Nadolic Wielkich, Gajkowa i Ratowic.

**PRZEWODNICZĄCA RADY
GMINY CZERNICA**
Anna Anjrusyn

W sprawie przyjęcia Sołeckiej Strategii Rozwoju

Na podstawie § 6 ust 1 Statusu Sołectwa Nadolice Wielkie uchwalonego Uchwałą nr VI/77/2003 roku Rady Gminy Czernica z dnia 05.05.2003 r., Zebranie Wiejskie Wsi Nadolice Wielkie uchwała co następuje:

§ 1

1. Uchwała się przyjęcie Sołeckiej Strategii Rozwoju wsi Nadolice Wielkie
2. Sołeczka Strategia Rozwoju stanowi załącznik do niniejszej uchwały

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

**SOLTYS WSI
NADOLICE WIELKIE**
Leszek Kusiak

**DOLNY
ŚLĄSK**

GMINA CZERNICA

**SołECKa Strategia Rozwoju
wsi Nadolice Wielkie
w Gminie Czernica**

Wstęp

Polska wieś potrzebuje inwestycji i rozwoju aktywności lokalnej. W tym celu konieczne jest pobudzenie społecznej aktywności mieszkańców a także korzystanie z wszelkich dostępnych programów inwestycyjnych. Pozwoli to na polepszenie sfery socjalnej i jakości życia mieszkańców małych miejscowości.

Zadania z zakresu odnowy wsi nie są wyłącznie powiązane z funduszami unijnymi. Wszelkie fundusze pozabudżetowe na przykład w ramach Kontraktu wojewódzkiego, środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacji Odnowy Wsi itp. mogą stanowić potencjalne źródło sfinansowania inwestycji. Główną rolę jednak w sfinansowaniu zaplanowanych do realizacji zadań będą odgrywać środki pochodzące z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013 w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” Jednym z warunków koniecznych uzyskania dofinansowania w ramach tego działania jest sporządzenie dokument o charakterze średnioterminowej prognozy ekonomiczno-finansowej, tak, aby możliwe było sporządzenie wniosków o dofinansowanie inwestycji i skonstruowanie właściwego i realnego montażu finansowego budżetu poszczególnych przedsięwzięć.

Solecka Strategia Rozwoju, jest ściśle powiązana z Planem Rozwoju Lokalnego gminy i powiatu, strategią rozwoju województwa i kierunkiem zagospodarowania przestrzennego ma charakter małej strategii rozwoju miejscowości. Konieczne jest, aby w szczególności obejmował analizy zasobów sołectwa, porównania korzystnych i niekorzystnych cech wewnętrznych wsi oraz potencjalnych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, które mogą warunkować przyszłość sołectwa i ich mieszkańców, wizji rozwoju wsi wraz z jej priorytetami i projektami rozwojowymi wraz z elementami montażu finansowego projektów do realizacji. Jego przygotowanie wymagało ścisłej współpracy pomiędzy sołectwem i urzędem gminy oraz spójności planów. Dokument **„Solecka Strategia Rozwoju wsi Nadolice Wielkie”** ma służyć pełnemu wykorzystaniu istniejącego potencjału i szans rozwojowych, w tym dostępu do środków unijnych i funduszy rządowych

I. CHARAKTRYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

I.1. Prezentacja miejscowości

Nadolice Wielkie to miejscowość znajdująca się we wschodniej części województwa dolnośląskiego i w północno zachodniej powiatu wrocławskiego i zachodniej części gminy Czernica, w odległości X km od Wrocławia. Położona jest przy drodze powiatowej nr 1535D relacji: (Wrocław - Wojnów) – granica gminy - Dobrzykowice – Nadolice Wielkie – granica gminy (Miłoszyce).

Nadolice Wielkie w strukturze funkcjonalnej istniejącej sieci osadniczej pełnią rolę ośrodka I poziomu obsługi. Należą do północnego układu przestrzennego sieci osiedleńczej, który oprócz funkcji rolniczej, pełni również funkcję rekreacyjną i częściowo funkcję zaplecza mieszkaniowego dla Wrocławia. W ostatnich latach obserwuje się tu wzrastający ruch budowlany.

I.2. Dziedzictwo historyczne

- Pierwsze znaleziska potwierdzające obecność w tym miejscu osady pochodzą z VII w. n.e. Była to pierwsza znana na Śląsku miejscowość słowiańska, wyprzedzająca osadnictwo tego plemienia w pobliżu góry Ślęzy o ponad jeden wiek!
- Z bulli papieża Innocentego IV, wydanej **w 1250 roku** pochodzi pierwsza wzmianka historyczna, podająca polskie brzmienie wsi **Nadlic**, leżącej w dobrach klasztoru augustianów NMP na Piasku.
- Przechodzi ona następnie na własność księcia Henryka III Białego. **W 1291 roku** dla odróżnienia miejscowości od sąsiadujących z nią Nadolic Małych przyjęła ona nazwę **Magnum Nadlicz**. W tym roku proniemiecki książę wrocławski Henryk V Gruby sprzedał wieś za 650 grzywien srebra wrocławskiemu mieszczaninowi, Güntherowi Małemu i zezwolił mu na jej lokację na prawie niemieckim.
- **W 1319 i 1322 roku** stosowane było określenie **Nadlitz**
- **W 1353 roku** wieś nazwano **Nadalicz**. Niemiecki właściciel wsi był jednocześnie około 1343 roku zarządcą 33 łanowego folwarku, który należał do największych na Śląsku. Etymologia słowa wzięła się od określenia Nadal, czyli na przyszłość lub imienia słowiańskiego **Nadalbert**, oznaczającego kogoś posłanego/wysłanego. Ta druga nazwa jest bardziej wiarygodna, ponieważ dokument z **1368 roku** podaje nazwę wsi, która potocznie była zwana nadaną lub wysłaną przez kogoś: **“Nadlicz alias Wyslanowicz”**.
- Istniał tutaj młyn wodny, z jednym kołem, wzmiankowany w 1343 i 1353 roku.

- W 1434 roku został on spalony w czasie wojen husyckich. Wzmianka źródłowa o tym fakcie dowodzi, że husytom udało się przejść Odrę w okolicach Czernicy. Teren, na którym stał młyn nazywano w XVIII stuleciu **Schürliß**. Nazwa ta wskazuje dodatkowo, iż w okolicy hodowano owce.
- W 1345 roku wieś nabył członek rady miasta Wrocławia, niejaki **Honnig**.
- W 1510 roku kupił ją **Georg Fritsch**, zwany także **Frizze**;
- W 1536 roku sprzedał on swoje dobra rodzinie **Poserów**, która miała część włości na terenie Krzykowa.
- W latach 1622-1653 posiadał ją **Ludwik von Simmer**, który w 1641 roku postarał się o specjalne pozwolenie przełożonego klasztoru krzyżowców z czerwoną gwiazdą, by transportować wycięte w swoich lasach drewno do Odry, przez należący do klasztoru Pustków Wilczkowski.
- Dalszymi właścicielami dóbr stali się: **baron von Neithardt** (1653-1683)
- **von Tschammer** (1683-1710).
- W aktach wizytacji z 1666 roku poświadczona została kaplica grobowa, wybudowana tu przez właścicieli dóbr, najprawdopodobniej barona **von Neitharda**.
- W 1669 roku, jeden z tutejszych dziedziców, niejaki **Hohenhaus** wszedł w spółkę z miejscowym karczmarzem i sprzedawał we wsi piwo sprowadzane aż z Koberzyc.
- W 1630 roku zniekształcono nazewnictwo wioski na **Gros Nedlitz**, która w niemal niezmienionym kształcie dotrwała do 1945 roku.
- W 1710 roku Nadolice Wielkie wróciły do **rodu Poserów**, reprezentowanego przez **Heinricha V Posera**.
- Po nim w XVIII wieku miejscowość przejmowali jeszcze: rodzina **von Lüttwitzów**, **von Cruasaz** oraz na przełomie XVIII/XIX wieku, graf von Königsberg.
- Po przejściu Śląska przez Prusy i natężeniu akcji germanizacyjnej okolicznych terenów, polska ludność Nadolic próbowała się temu żywiołowi przeciwstawić. W latach 40-tych XVIII wieku, miejscowy nauczyciel, niejaki **Ludwik Tłusty** nauczał dzieci przy pomocy polskojęzycznego wydania Biblii. Przetrwiał tu również obyczaj staropolskich zabaw. Jedną z nich, zwaną **“Rochwist”** opisał **Jerzy Samuel Bandke** w 1821 roku. Zabawę polegającą na gonitwie koni, organizowali parobkowie w Zielone Świątki. Ten z nich, który pierwszy dojechał na metę ogłoszony był królem. Ostatni na mecie jako tzw. Rochwist służył królowi za błazna.
- W 1795 roku poza folwarkiem istniały tu cztery okazałe domy mieszkalne, należące do kilku miejscowych właścicieli ziemskich. W osadzie mieszkało wówczas 330 mieszkańców, z których 10% utrzymywało się z ogrodnictwa. Pozostali uprawiali ziemię, znajdując zatrudnienie w folwarku.
- W 1845 roku, poza ewangelicką szkołą wylicza się tu 60 domostw. Mieszkało tu wówczas 450 osób, z których tylko 20% stanowili katolicy.
- Około 1880 roku funkcjonowała tu fabryka drożdży, browar i gorzelnia.
- W latach 1847-1849 powstał tu kościół protestancki, wg projektu inspektora budowlanego **Zahna**. Świątynia wybudowana w stylu neoromańskim, nosi obecnie wezwanie MB Różańcowej. Przebudowę kościoła, w czasie której dostawiono do niego wieżę, ukończono w 1862 roku.
- W sierpniu 1912 roku otworzono tu linię kolejową, biegnącą z Miłoszyc do Wrocławia – Nadodrze.

- Przed II wojną światową największe gospodarstwo rolne w tej okolicy, liczące 450 ha, posiadał **dr Erich Bleul**.
- W 1998 roku powstał niedaleko kościoła cmentarz poległych w czasie II wojny światowej żołnierzy niemieckich wraz z Parkiem Pokoju.
- Ponadto na uwagę zasługuje krzyż procesyjny z początku XIX wieku, położony na zachodnim krańcu wsi, będący jednym z najstarszych zabytków neoromańskich na Śląsku.
- Po nowej reformie administracyjnej, w latach 1950-1972 miejscowość była siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej.

I.3. Położenie i powierzchnia

Pod względem fizyczno-geograficznym miejscowość położona jest w zasięgu Pradoliny Wrocławskiej (Doliny Odry) oraz Równiny Psiego Pola i Jelczańskiej, stanowiących część Równiny Wrocławskiej Równiny Oleśnickiej

Komunikacja kolejowa:

Poprzez teren Nadolic Wielkich przechodzi trasa kolejowa nr 292 - jednotorowa zelektryfikowana linia relacji Jelcz Miłoszyce- Wrocław Osobowice przez Chrzęstawę Wielką, Wrocław Swójczyce, Wrocław Sołtysowice; linia drugorzędna, przewidziana do zachowania,

Układ drogowy:

- droga powiatowa nr 1535D relacji: (Wrocław - Wojnów) – granica gminy Dobrzykowice – Nadolice Wielkie – granica gminy (Miłoszyce), o założonej klasie drogi zbiorczej
- droga nr 1925D relacji: (Nadolice Małe)
- droga nr 1930D relacji: (Nadolice Wielkie)
- droga powiatowa 47200D (Nadolice Małe - Jeszkowice), droga polna przewidziana do przebudowy w 2005 r. i utwardzenia,
- droga gminna relacji: droga nr 1535D (Nadolice Wielkie) – Wieściszów – granica gminy (Brzezia Łąka; gmina Długoleka), utwardzona na odcinku przebiegającym przez południową część wsi Nadolice Wielkie
- trasa kolejowa nr 292 - jednotorowa zelektryfikowana linia relacji Jelcz Miłoszyce- Wrocław Osobowice przez Chrzęstawę Wielką, Wrocław Swójczyce, Wrocław Sołtysowice; linia drugorzędna, przewidziana do zachowania

I.4. Charakterystyka ludności

Wg danych statystycznych z roku 2005 Nadolice Wielkie zajmowały powierzchnię 834 ha. oraz miały 553 mieszkańców.

Mieszkańcy Nadolic Wielkich 2 - utrzymują się z pracy w zakładach pracy i instytucjach znajdujących w pobliskim Wrocławiu i Jelczu-Laskowicach (wałbrzyska strefa ekonomiczna) oraz z rolnictwa. Cześć ludności stanowią przesiedleńcy ze wschodu. W ostatnich latach obserwuje się wyraźne odmładzanie populacji skutkujące zmniejszeniem się udziału grupy ludności w wieku podeszłym.

I.5. Gospodarka, rolnictwo

Brak jest tutaj bazy hotelowej, noclegowej, gospodarstw agroturystycznych, punktów gastronomicznych oraz organizacji rolniczych.

Z racji położenia w obrębie aglomeracji wrocławskiej stale maleje znaczenie rolnictwa jako źródła utrzymania. Rolnictwo nie stanowi podstawowego źródła utrzymania ludności, pełniąc funkcje żywicielskie i uzupełniające.

Ta tendencja z pewnością będzie się utrzymywać w dalszym rozwoju społeczno-gospodarczym miejscowości. W obszarze działalności gospodarczej dominują firmy osób fizycznych. Z reguły są to niewielkie przedsiębiorstwa zatrudniające do 10 osób o nierolniczym profilu działalności. Będą one odgrywać coraz większą rolę w dalszym rozwoju gospodarczym gminy.

I.6. Funkcje miejscowości

W obecnej chwili w miejscowości Nadolice Wielkie jest brak działalności kulturalnej, społecznej.

Miejscowość obok funkcji mieszkalnej i usługowej pełni funkcje miejsca wypoczynku dla mieszkańców Gminy jak i okolicznych miejscowości w tym Wrocławia. Odwiedzana jest zarówno przez rowerzystów jak i turystów pieszych.

Brak odpowiedniej infrastruktury powoduje jednak, że możliwości w zakresie rekreacji i turystyki pozostają niewykorzystane.

II. ANALIZA ZASOBÓW

II.1. Środowisko przyrodnicze

Surowce mineralne:

Obszary perspektywiczne

- Nadolice Wielkie - punkt dawnej eksploatacji; surowiec – piaski + żwiry.

W Nadolicach Wielkich znajduje się duży staw.

Użytkowe poziomy wód podziemnych, zwłaszcza trzeciorzędowych, są dostatecznie zabezpieczone przez zanieczyszczeniami z powierzchni. Ich jakość nie jest jednak zadowalająca; wg badań monitoringowych, wody trzeciorzędowe zakwalifikowano do III klasy MJZWP, na stanowisku badawczym w Nadolicach Wielkich (studnia wiercona).

Obiekty proponowane do uznania za pomniki przyrody.

- Wiąz szypułkowy *Ulmus Levis* pojedyncze drzewa; położenie - park podworski 285 cm
- Sosna czarna *Pinus nigra* pojedyncze drzewa, położenie - park podworski 212 cm

Znajdują się tu zespoły leśne, zaliczane do lasów ochronnych i posiadające charakter lasów wodochronnych (w całości lub w wydzielonych fragmentach).

II.2. Środowisko kulturowe

Nadolice Wielkie to wieś w układzie wielodrożnicowym.

Strefą „B” ochrony konserwatorskiej objęto

- zabudowania folwarku wraz z parkiem,
- centralną część wsi
- budynki wzdłuż drogi Dobrzykowice – Chrząstawa Wielka
- teren dworca kolejowego

Strefą ochrony zieleni objęto:

- park przypałacowy
- zespół nasadzeń polnej drogi w pn. części wsi stanowiących pozostałość ciekawej planistycznie i dendrologicznie „dalekiej promenady”, założenia widokowo – spacerowego, popularnego w II połowie XVIII w. w sztuce ogrodowej
- aleję wraz ze stawem prowadzącą z terenu folwarku do stacji kolejowej. Jest to przykład ciekawej planistycznie i krajobrazowo kompozycji przestrzennej wiążącej dwa elementy architektoniczne.

Strefa „OW” – obserwacji archeologicznej obejmuje

- Cały obszar wsi, wraz z działkami siedliskowymi

Strefę „W”

- Cmentarzysko przykościelne

Zabytki architektury i budownictwa

- Kościół filialny Matki Boskiej Różańcowej, ul. Boczna 7, mur., l. 1847-1849, renow. wnętrza 1966 r., Nr rejestru 704/W z dnia 31.03 1995 r.
- Cmentarz poewangelicki, na północ od wsi, l. 1902-1903
- Zespół pałacowo-folwarczny, XIX w.:
  - pałac, ul. Stawowa 15 (stary nr 12e), ok. 1900 r.
  - zespół obór, ul. Stawowa 12, mur., ok. l. 1980-90
  - park pałacowy, XIX/XX w.
- Dom mieszkalny, ul. Boczna 3,5 (stary nr 2), mur., ok. 1900 r.
- Dom mieszkalny, ul. Boczna 9 (stary nr 4), mur., ok. 1900 r.
- Dom mieszkalny, ul. Lipowa 1, mur., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny, ul. Lipowa 3, mur., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny, ul. Cicha 1 (dawniej ul. Stawowa 1), mur., ok. 1870 r.
- Dom mieszkalny, ul. Stawowa 3, mur., ok. 1900 r.
- Dom mieszkalny, ul. Stawowa 6, mur., k. XIX
- Dom mieszkalny, ul. Cicha 4 (dawniej ul. Stawowa 7), mur., ok. 1890 r.
- Dom mieszkalny, ul. Stawowa 12, 14 (stary nr 8), mur., 1914 r.
- Dom mieszkalny, ul. Wrocławska 7, mur., 2 poł. XIX w.
- Dom Ludowy, ul. Wrocławska koło nr 7, mur., ok. 1870 r.
- Dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Wrocławska 12, mur., k. XIX w.
- Budynek dawnej szkoły, ul. Wrocławska 52, 54 (stary nr 15), ok. 1870 r.
- Dom mieszkalny, ul. Wrocławska 57 (stary nr 24), mur., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny, ul. Wrocławska 45,47 (stary nr 30), mur., ok. 1900 r.
- Dom mieszkalny, ul. Wrocławska 9 (stary nr 46), mur., ok. 1890 r.

Zabytki archeologiczne

- znalezisko luźne; epoka kamienia – I okres epoki brązu
- osada; wczesne średniowiecze; MAW – mapa 2893; AWSPŚ – poszyt 659
- osada; epoka kamienia, I okres epoki brązu, kultura przeworska, okres wpływów rzymskich; MAW – mapa 2829; AWSPŚ – poszyt 659
- osada; epoka kamienia, epoka brązu, okres halsztacki, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; MAW – mapa 2829; AWSPŚ – poszyt 659
- osada; kultura przeworska, okres wpływów rzymskich; MAW – mapa 2829; AWSPŚ – poszyt 659
- osada; pradzieje; AZP w trakcie opracowywania
- ślad osadnictwa; pradzieje; AZP w trakcie opracowywania
- osada; pradzieje; AZP w trakcie opracowywania

- osada; pradzieje; AZP w trakcie opracowywania
- osada; pradzieje; AZP w trakcie opracowywania
- ślad osadnictwa; pradzieje; AZP w trakcie opracowywania
- osada; wczesne średniowiecze; AZP w trakcie opracowywania
- ślad osadnictwa; późne średniowiecze; AZP w trakcie opracowywania
- ślad osadnictwa; późne średniowiecze; AZP w trakcie opracowywania
- ślad osadnictwa; późne średniowiecze; AZP w trakcie opracowywania.

Strefą „A” ochrony konserwatorskiej objęto cały zespół zabudowań w Przysiółku Wieściszów (Nadolice Wielkie). Położony jest on na lewym brzegu Widawy, na północ od Nadolic Wielkich z zabudowaniami wokół wewnętrznego, kwadratowego placu.

Zabytki architektury i budownictwa

- Zespół młyna:
  - zbożowy młyn wodny, ul. Boczna 5, ok. 1980 r., Nr rejestru 598/W z dnia 30.12.1988 r.
  - dom mieszkalny, d. dom młynarza, ul. Boczna 5, ok. 1980 r., Nr rejestru 598/W z dnia 30.12.1988 r.
  - chlewnia, ul. Boczna 5, ok. 1980 r., Nr rejestru 598/W z dnia 30.12.1988 r.

II.3. Instytucje

W Nadolicach Wielkich zlokalizowana jest remiza straży pożarnej dysponująca salą umożliwiającą organizowanie różnych imprez.

We wsi Nadolice Wielkie znajduje się cmentarz żołnierzy niemieckich – **Park Pokoju** – jeden z czterech w Europie.

W miejscowości znajduje się też filia Biblioteki Publicznej.

Poza tym jest brak jakichkolwiek działających instytucji.

II.4. Organizacje społeczne

Brak

II.5. Wałory społeczne, kulturowe, sportowe

Istnieją tu obszary możliwe do zagospodarowania na, ścieżki rowerowe, ścieżki dydaktyczne, parki, działania ekologiczne.

Również poprzez uruchomienie działalności świetlicy wiejskiej możliwa jest działalność kulturalna.

II.6. Walory zagospodarowania przestrzennego

W rejonie Nadolic Wielkich (z wyjątkiem terenów położonych na zachód od południowej części wsi) występują dobre warunki fizjograficzne dla budownictwa.

Tereny Nadolic Wielkich mogą być przeznaczone na tereny:

- z **przewagą zabudowy usługowej** – nieuciążliwe usługi niekomercyjne (np. usługi oświaty i wychowania, kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej), usługi i centra usług należących do zadań własnych gminy oraz usługi komercyjne, z wyjątkiem obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m²;
- z **przewagą zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z nieuciążliwą działalnością gospodarczą**;
- z **przewagą zabudowy mieszkaniowej**, głównie zabudowy jednorodzinnej lub wielorodzinnej o zbliżonym do zabudowy jednorodzinnej charakterze;
- z **przewagą indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej), rezydencjonalnej i pensjonatowej**;
- z **przewagą usług oświaty**;
- z **przewagą skoncentrowanej aktywności gospodarczej, z wyłączeniem aktywności związanych z produkcją rolniczą i obsługą rolnictwa**;
- z **przewagą skoncentrowanej aktywności gospodarczej, w tym związanej z produkcją rolniczą** (np. intensywne ogrodnictwo, lokalizacja ferm hodowlanych) i **obsługą produkcji rolniczej**;
- **kolejowe**
- z **przewagą zieleni parkowej**;
- z **przewagą cmentarzy** (pochówki urnowe i ziemne);
- z **przewagą obiektów obsługi gospodarki leśnej**;
- z **przewagą wód powierzchniowych wraz z sąsiadującymi pasmami gruntu**;
- z **przewagą zieleni nieurządzonej** (łąki, zadrzewienia, zakrzewienia, zespoły lasów łęgowych) oraz **wód powierzchniowych** (cieki powierzchniowe, oczka wodne, stawy oraz zbiorniki wodne po wyrobiskach);
- z **przewagą lasów i zalesień**;
- z **przewagą użytkowania rolniczego**

II.7. Jaka jest miejscowość Nadolice Wielkie ?

Co wyróżnia miejscowość Nadolice Wielkie ?

Dziedzictwo historyczne, atrakcyjne tereny pod zabudowę,

Jakie funkcje pełni miejscowość Nadolice Wielkie?	Ośrodek o poziomie usług elementarnych należący do północnego układu przestrzennego sieci osiedleńczej, który, pełni również funkcję rekreacyjną i częściowo funkcję zaplecza mieszkaniowego dla Wrocławia. Stale maleje funkcja rolnictwa jako źródła utrzymania ludności
Charakterystyka mieszkańców	Ludność napływowa (po II wojnie światowej ze wschodu), coraz więcej osób przenoszących się z Wrocławia.
Źródła utrzymania mieszkańców	W coraz mniejszym stopniu rolnictwo. Głównym źródłem utrzymania jest zatrudnienie w sektorze prywatnym oraz własna działalność gospodarcza
Sposoby organizacji mieszkańców	Brak organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich itp. Mieszkańcy organizują się do załatwienia konkretnych spraw, zorganizowania imprez.
Sposoby rozwiązywania problemów	Dyskusje, współpraca z UG
Jak wygląda miejscowość Nadolice Wielkie ?	Obejścia zadbane, brak infrastruktury rekreacyjno-sportowej, brak chodników. Brak infrastruktury turystycznej.
Jakie tradycje są pielęgnowane i rozwijane w miejscowości?	Obecnie miejscowość bierze udział w dożynkach
Jak wyglądają mieszkania i obejścia?	Obejścia z reguły zadbane.
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Miejscowość posiada dostęp do podstawowych mediów za wyjątkiem gazu i kanalizacji.
Charakterystyka połączeń komunikacyjnych	Busy, transport prywatny
Charakterystyka rolnictwa	Zmniejszająca się stale rola rolnictwa zwłaszcza małoobszarowego
Propozycje dla dzieci, młodzieży i osób starszych	Świetlica , sala multimedialna.

III. ANALIZA SWOT

III.1. Silne i słabe strony miejscowości - czynniki wpływające na jej rozwój

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne atrakcyjne położenie blisko dużej aglomeracji miejskiej (Wrocław) • Tereny do zagospodarowania, w szczególności działki pod budownictwo mieszkaniowe. • Czyste ekologicznie środowisko i otoczenie naturalne • Akwenty wodne możliwe do zagospodarowania na cele rekreacyjno- turystyczne. • Dobre wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną. • Bogata historia, zabytki architektury i budownictwa. • Dziedzictwo historyczne związane z historią „ ziem odzyskanych” i trylogią filmową o Kargulu i Pawlaku. • Prywatny skansen zawierający bardzo dużo eksponatów pokazujących historię regionu. • Dostępność komunikacyjna: kolej + autobusy • Atrakcyjny krajobraz wiejski, • Znaczne zalesienie gminy, zdrowe lasy sosnowe, lasy przydatne do rekreacji i zbierania runa 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak odpowiedniej do potrzeb infrastruktury sportowo- rekreacyjnej • Brak gazyfikacji, kanalizacji, chodników, oświetlenia ulic • Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej(oznakowanie tras, tablice informacyjne itp.) • Niewystarczająca promocja walorów miejscowości (w tym w Internecie • Niewystarczające wykorzystanie potencjału związanego z dziedzictwem historycznym. • Mała aktywność społeczna mieszkańców. • Niewykorzystanie walorów turystycznych związanych z rzeka Widawą.

III.2. Szanse i zagrożenia dla rozwoju miejscowości – czynniki wynikające z otoczenia

MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (rzeka Widawa) w tym dla rozwoju turystyki ze względu na bliskość Wrocławia. • Atrakcje turystyczne związane z tradycją serii filmów o Kargulu i Pawlaku i 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Niewystarczające fundusze na dalszy rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także na właściwe zagospodarowanie terenów ważnych dla wizerunku miejscowości i funkcjonowania jej społeczności

pozostałymi po ich produkcji pamiątkami.

- Możliwość stworzenia atrakcyjnego miejsca zamieszkania jako alternatywa dla zdegradowanych terenów miejskich lub podmiejskich.
- Współpraca z gminą przy realizacji strategii rozwojowych
- Zwiększenie się dostępności do kapitału i środków pomocowych w tym z funduszy Unii Europejskiej.
- Szybki i stabilny rozwój gospodarczy
- Stworzenie ścieżek edukacyjnych przy wykorzystaniu zbiorów prywatnych skansenu Państwa Golinowskich.

- brak stabilności w polityce wspierania rozwoju obszarów wiejskich i gospodarki rolnej, małych i drobnych gospodarstw rolnych)
- żywiłowa parcelacja i zabudowa nieszanująca otoczenia przyrodniczego oraz uwarunkowań historycznych, doprowadzić może do utraty walorów krajobrazowych i trwałej zmiany w skali, charakterze i klimacie wsi, a w konsekwencji obniżenia atrakcyjności osiedleńczej
- Mała aktywność lokalna, brak utożsamiania się „nowej” ludności osiedleńczej z miejscowością.
- Osłabianie więzi w stosunkach między mieszkańcami.

IV. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

<p>Co powinno wyróżniać miejscowość Nadolice Wielkie?</p>	<p>Nadolice Wielkie będzie miejscowością zintegrowaną, z aktywną i nowoczesną społecznością, eksponującą walory historyczne i turystyczne. Zapewniać będą możliwość wszechstronnego rozwoju społeczności lokalnej.</p>
<p>Jakie funkcje ma pełnić miejscowość Nadolice Wielkie ?</p>	<p>Miejscowość ma pełnić głównie funkcje mieszkalno- usługową. Ponadto stanowić ma atrakcyjny punkt turystyczny dla mieszkańców pobliskiego Wrocławia.</p>
<p>Jacy powinni być mieszkańcy?</p>	<p>Aktywni, wykształceni, dbający o miejscowość.</p>
<p>Co ma dać utrzymanie mieszkańcom?</p>	<p>Praca w sektorze prywatnym, własna działalność gospodarcza(usługi)</p>
<p>W jaki sposób mają być zorganizowani mieszkańcy i miejscowość?</p>	<p>Mieszkańcy zorganizowani będą przy Remisie Strażackiej, gdzie będą zajmować się organizacją imprez, pozyskiwaniem środków na projekty i inwestycje.</p>
<p>W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?</p>	<p>W drodze dyskusji, poprzez różne sposoby komunikacji potrzeb(zebrania wiejskie, organizacje pozarządowe, współpracę z UG)</p>
<p>Jak ma wyglądać miejscowość Nadolice Wielkie?</p>	<p>Zadbana, porządna, czysta, z estetycznymi domami, pięknymi ogrodami, dobrze zagospodarowanym terenem rekreacyjno-sportowym , świetlicą, siłownią dla młodzieży, przystanią kajakową. Miejscowość nowoczesna, bezpieczna i wygodna – z, dobrymi drogami, chodnikami, oświetlonymi ulicami, dobrymi telekomunikacyjnymi łączami (bardziej dostępny Internet).</p>

Jakie tradycje powinny być pielęgnowane i rozwijane w miejscowości?	Stworzenie szlaku 'Sami swoi' , imprezy związane z dożynkami, festyny
Jak powinny wyglądać mieszkania i obejścia?	Zadbane, porządne, czyste, z estetycznymi domami, pięknymi ogrodami.
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Czyste środowisko naturalne dzięki min. wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz zwiększeniu roli edukacji ekologicznej.
Jak powinny wyglądać połączenia komunikacyjne?	Szybkie i łatwo dostępne połączenia komunikacyjne w tym dla transportu publicznego
Jakie ma być rolnictwo?	W miarę możliwości powinien być zachowany tradycyjny krajobraz rolniczy. Powinny być wdrażane programy rolno- środowiskowe, zasady produkcji zintegrowanej.
Co można zaproponować dzieciom, młodzieży i osobom starszym?	Miejscowość powinna dbać o dzieci i młodzież, a także integrować wszystkich nowo przybyłych , tak by każdy mieszkaniec czuł się ważnym członkiem naszej społeczności i miał jak najlepsze warunki do rozwoju. Dla dzieci i młodzieży będą organizowane zajęcia pozalekcyjne, turnieje sportowe, wyjazdy. Dla osób starszych zajęcia kulturalne, wycieczki, zajęcia rehabilitacyjne.

V. OPIS PLANOWANYCH DO REALIZACJI ZADAŃ

V.1. Lista zadań priorytetowych

CEL	NAZWA PROJEKTU	DATA ROZPOCZĘCIA 980-90REALIZACJI	ZAKŁADANY KOSZT REALIZACJI
Umożliwienie mieszkańcom dostępu do infrastruktury obecny brak wpływa zasadniczo na zahamowanie procesu rozwoju życia społeczno-kulturalnego mieszkańców	Rozbudowa Remizy Strażackiej	2014-2016	800.000,00 zł
Umożliwienie mieszkańcom (osobom dorosłym i dzieciom) dostępu do nowych technologii jakimi są min. Internetu	Sala multimedialna	2012-2015	50.000,00 zł
Przywrócenie ważnego dla mieszkańców miejsca w którym jest możliwość przebywania razem wśród estetycznego środowiska.	„Przywróćmy dawny urok parku”	2008-2009	60.000,00 zł
Wylimitowanie zagrożenia mieszkańców	Chodnik przy ulicy Wrocławskiej	2013-2016	250.000,00 zł

poruszających się ciągami komunikacyjnymi			
Stworzenie szlaku spowoduje wzrost zainteresowania walorami turystycznymi regionu. Miejscowość wraz z napływem turystów otrzyma możliwość inwestowania w zaplecze infrastrukturalne a tym samym stworzenie nowych miejsc pracy.	Stworzenie szlaku historycznego ' Sami Swoi"	20014-2017	50.000,00 zł
Doposażenie w niezbędne instrumenty muzyczne zespół „Kapela Gieni Dudki”	Zakup instrumentów muzycznych dla zespołu „ Kapela Gieni Dudki”	2015	Do 30.000,00 zł

V. 2. Charakterystyka projektów

Nazwa projektu	Rozbudowa Remizy Strażackiej.
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Rozbudowa w stronę ul. Wrocławskiej (projekt w gminie) istniejącej remizy strażackiej, z przeznaczeniem na świetlicę , doposażenie lokalu w sprzęt nagłaśniający i wyposażenie zaplecza socjalnego.
Uzasadnienie realizacji	W obecnej chwili w miejscowości Nadolice Wielkie jest brak działalności kulturalnej i społecznej. Rozbudowa remizy i jej wyposażenie umożliwi dostęp mieszkańcom do infrastruktury .12.1988 której obecny brak wpływa zasadniczo na zahamowanie procesu rozwoju życia społeczno-kulturalnego mieszkańców. Istotą tych działań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową. Konieczne jest stworzenie możliwości mieszkańcom miejscowości do spotkań i aktywnego spędzania wolnego czasu. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie

	zarówno zorganizowanie spędzania wolnego czasu dorosłych ,młodzieży i dzieci. Tutaj odbywać się będą zebrania wiejskie oraz zajęcia dla dzieci . Miejsce to będzie również „kuźnią” nowych pomysłów na atrakcyjne spędzanie czasu wolnego. Pod opieką lokalnych liderów, młodzież wraz z dorosłymi będzie generować nowe pomysły oraz uczyć się pisania projektów , aby w ten sposób zdobyć środki na nowe wspólne inicjatywy
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	Koszt realizacji projektu 800.000,00 zł
Termin rozpoczęcia realizacji	2014-2016

Rozbudowa remizy na świetlicę

Nazwa projektu	Sala multimedialna
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Wyposażenie jednej z sal biblioteki w komputery i sprzęt multimedialny.

Uzasadnienie realizacji	Brak szkoły a tym samym zajęć pozalekcyjnych i możliwości dostępu do sali komputerowej oraz brak świetlicy z dostępem do komputerów i sieci internetowej, powoduje brak możliwości rozwoju dzieci i młodzieży w Nadolicach Wielkich. Obecny sposób nauczania dzieci i młodzieży oraz postęp w nauce wymaga dostępu do nowych technologii , które jak np. komputery są dostępne w miastach dla wszystkich zainteresowanych. W miejscowości Nadolice Wielkie nie ma żadnego miejsca w którym zarówno dzieci , młodzież jak i dorośli mogliby korzystać z tak obecnie potrzebnych narzędzi jakim jest komputer i dostęp do sieci internetowej.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	Koszt realizacji projektu 50.000, 00 zł
Termin rozpoczęcia realizacji	2012-2015

Nazwa projektu	„Przywróćmy dawny urok parku”
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Przywrócenie zielonej architektury parku oraz wyposażenie go w ławki.
Uzasadnienie realizacji	Park jest jedynym miejscem w Nadolicach Wielkich , gdzie w czasie ładnej pogody można spacerować, spotykać się i gdzie możliwe jest życie kulturalne i społeczne mieszkańców na świeżym powietrzu. Osoby starsze , młodzież i matki z małymi dziećmi spędzają tam dużo wolnego czasu. Ważnym dla mieszkańców elementem samopoczucia jest możliwość przebywania razem wśród estetycznego środowiska.
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	Koszt realizacji projektu 60.000,00 zł
Termin rozpoczęcia realizacji	2008-2009

Nazwa projektu	Chodnik przy ulicy Wrocławskiej
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Budowa chodnika przy ul. Wrocławskiej.
Uzasadnienie realizacji	Ulice stanowią ciągi komunikacji pieszej w miejscowości. Poruszanie się poboczem drogi stwarza zagrożenie dla mieszkańców
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	Koszt realizacji projektu 250.000,00 zł
Termin rozpoczęcia realizacji	2013-2016

Przebieg planowanego chodnika

Nazwa projektu	Zakup instrumentów muzycznych dla zespołu „Kapela Gieni Dudki”
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Doposażenie w niezbędne instrumenty muzyczne zespół „Kapela Gieni Dudki” Brak wystarczającej liczby instrumentów muzycznych do realizacji zakładanego repertuaru muzycznego jak również do odpowiedniego wykonywania koncertów.
Uzasadnienie realizacji	Aby zespół mógł w pełni pokazać swoje walory artystyczne powinien być wyposażony w odpowiedni sprzęt grający. W obecnej chwili potencjał zespołu jest uzależniony od spraw

	technicznych – braku instrumentów
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	Koszt realizacji projektu do 30.000,00 zł
Termin realizacji	2015

Nazwa projektu	Szlak historyczny „Sami Swoi”
Opis projektu (stan obecny, co będzie zrobione)	Stworzenie szlaku edukacji historycznej dotyczącej osadnictwa po II wojnie światowej na ziemiach zachodnich. Opracowanie koncepcji ścieżki, postawienie tablic informacyjnych.
Uzasadnienie realizacji	W latach 70-tych kręcono na terenie gminy słynną trylogię Sylwestra Chęcińskiego: „Sami swoi” (1967), „Nie ma mocnych” (1974) i „Kochaj albo rzuć” (1977). W miejscowości znajduje się prywatny „skansen”, w którym ogromna ilość zgromadzonych eksponatów nawiązuje do historii osadnictwa po II wojnie światowej na ziemiach odzyskanych. „Skansen” ten jest przez cały czas udostępniany dla wszystkich chętnych i zwiedzających osób. Istnieje możliwość powiązania ze szlakiem innych miejscowości i atrakcji znajdujących się na terenie gminy. Stworzenie szlaku przyczyni się do zainteresowania walorami turystycznymi regionu, a także umożliwi skuteczne przeprowadzanie działań marketingowo - promocyjnych. Miejscowość wraz z napływem turystów otrzyma możliwość inwestowania w zaplecze infrastrukturalne (gastronomia, miejsca noclegowe, sklepy z pamiątkami) a tym samym stworzenie nowych miejsc pracy. Powstałe zaplecze poprawia warunki rekreacyjne, związane z turystyką, umożliwiając przyjazdy całych rodzin, także z małymi dziećmi
Koszt realizacji (w tym środki własne gminy i środki pozabudżetowe)	Koszt realizacji projektu 50.000,00 zł
Termin realizacji	2014-2017

V.3. Zgodność Planu Odnowy z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Proponowane projekty są zgodne z:

- Strategią Rozwoju Gminy Czernica
- Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czernica
- Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2006-2013 dla Gminy Czernica

- Regionalnym Programem Operacyjnym dla Dolnego Śląska na lata 2014-2020